

Závery z *Transatlantického strategického fóra*

Château Béla, 13. – 14. novembra 2009

“Nová Strategická koncepcia NATO“

Organizátor: Slovenská atlantická komisia

Spoluorganizátori:

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

Úvod:

Transatlantické diskusné fórum, ktoré sa uskutočnilo 13.-14. októbra 2009 v Chateau Béla bolo dvojdňovým podujatím, ktorého cieľom bolo vytvoriť priestor pre diskusiu a výmenu názorov slovenskej bezpečnostnej komunity na tému novej Strategickej koncepcie NATO a zmapovať postoje k jednotlivým okruhom Strategickej koncepcie NATO, ktorá je v štádiu príprav v Severoatlantickej aliancii. Súčasná strategická koncepcia bola prijatá na Washingtonskom summite v roku 1999, ešte pred teroristickými útokmi na New York a Washington. Za posledných desať rokov zmenila dynamika medzinárodného bezpečnostného prostredia vnímanie bezpečnosti. Medzinárodná bezpečnosť sa stala komplikovanejšou, menej predvídateľnou s množstvom nových neštátnych aktérov. Slovensko ako člen NATO sa na príprave Strategickej koncepcie NATO bude podieľať po prvý krát. Je v záujme Slovenska, aby prichádzalo so zásadnými vstupmi do medzinárodnej debaty o novej strategickej koncepcii tak, aby formovala strategický rámec aj vo svoj prospech. Pre tento účel je potrebné rozprúdiť intenzívnu debatu v slovenskej bezpečnostnej komunitě na jednotlivé otázky, na ktoré by mala nová Strategická koncepcia odpovedať. Závěry z Transatlantického strategického fóra by mali slúžiť ako odporúčania pre Ministerstvo zahraničných vecí a Ministerstvo obrany pre formulovanie postojov Slovenska v procese prípravy Strategickej koncepcie NATO.

Spracované: január 2010, Michal Kardoš, Slovenská atlantická komisia ©

Panel 1: Budúcnosť vzťahov s Ruskom; kooperácia alebo konfrontácia?

V prvom paneli sa účastníci strategického fóra sústredili na otázky súvisiace s budúcnosťou vzťahov s Ruskou federáciou. Experti sa zhodli na tom, že práve budúcnosť vzťahov s touto krajinou bude jednou z kľúčových tém, na ktorú bude musieť dať nová Strategická koncepcia odpoveď. Podľa expertov existujú 3 typy členských krajín. Prvá skupina nepocituje Rusko ako hrozbu, druhá skupina vidí Rusko ako reálnu hrozbu a tretia uznáva, že Rusko môže byť hrozba, ale majú inú prioritu. Nová strategická koncepcia by mala dať praktickú odpoveď všetkým týmto trom skupinám, preto by sa ich mala snažiť premostiť. Experti sa jednoznačne zhodli, že Rusko je krajina, s ktorou treba spolupracovať a s ktorou treba viesť dialóg. Rozdiely v názoroch však boli viditeľné vo forme a intenzite tejto spolupráce.

V diskusii zaznel názor, že Sovietsky zväz je prvé impérium, ktoré „zomrelo v posteli“, čiže bez jediného výstrelu. Na druhej strane si Rusko po páde sovietskeho impéria ešte len hľadá svoju novú rolu v Európe. V tejto súvislosti odznel názor, že nová Medvedevova iniciatíva je testovaním zo strany Ruska, či vôbec a ak áno tak v akom rozsahu je s ním Európa ochotná diskutovať. Zároveň bolo konštatované, že realitou je nová politická rovnica, ktorej cieľom je rozložiť NATO, vraziť klin medzi Európsku úniu a USA a vtačiť Rusko do rozhodovania o bezpečnosti Európy. Za tohto predpokladu však nebude Európska únia schopná plne garantovať bezpečnostné záruky inak poskytované USA/NATO. Európa bez Američanov tak bude pre Rusko ľahšou obefou.

Zároveň zaznel názor, že v nadväznosti na rôzne signály, ktoré naznačujú znižovanie záujmu USA o Európsku bezpečnosť v kontexte oveľa pálčivejších bezpečnostných problémov vo svete môže dôjsť k tomu, že Stredoeurópania budú

iniciovať skôr Európsku úniu ako USA pri jednaní s Ruskom.

V diskusii odznel názor, že aliancia žije v predstave, že čím viac bude spolupracovať s Ruskom, tým to bude lepšie. Mnohí experti však vyjadrili názor, že to je iba ilúzia. Zo strany Ruska, rovnako aj zo strany NATO je dlhodobou viditeľnou istou podozrievanie. Zo skúseností totiž vychádza, že Rusko pri spolupráci vždy prichádzalo s neočakávanými zmenami formátu a obsahu rokovania na poslednú chvíľu. Často dochádza k pocitu, že je tento vzťah jednostranný, že na Ruskej strane nie je reálny záujem o rozvoj vzťahov na politickej úrovni. Rusko považujú mnohí účastníci fóra za nevypočítateľné, no na druhej strane považujú za nutné udržať s Ruskom dialóg a šancu na partnerstvo. Pre užšiu spoluprácu je však potrebné, aby Rusko preukazovalo reálny záujem o spoluprácu s Alianciou.

Za posledných 20 rokov sa podľa expertov vojenská a politická spolupráca s Ruskom vyvíjala ako sínusoida, nakoľko existuje veľmi silný vplyv ruskej politickej štruktúry na vojenské štruktúry. Zaznel názor, že u ruských vojenských dôstojníkov bolo badať záujem o spoluprácu, ale zároveň sa báli. Problém nie je v technicko-operačnej stránke, ale v ruskej politickej mentalite, ktorá považuje NATO nie za partnera na spoluprácu, ale za protivníka. Väčšina expertov sa priklonila k názoru, že v krátkodobom a strednodobom horizonte je kľúčom k spolupráci rozvíjanie vzťahov najmä na nižšej úrovni, v malých, ale praktických projektoch vojenskej spolupráce, spoločných cvičeniach, alebo spolupráci v Afganistane. Ku komunikácii by teda malo dochádzať nielen na najvyššej, politickej úrovni, ale najmä na nižších úrovniach, ktoré sú prostriedkom budovania vzájomnej dôvery odspodu. V tejto súvislosti medzi účastníkmi zaznel aj opačný názor, že receptom na zmiernenie uvedeného podozrievania je trpezlivosť a s tým súvisiaci časový horizont 15-20 rokov, v ktorom je

nutné vidieť Rusko ako možnú budúcu súčasť Euroatlantického spoločenstva.

V súvislosti s radou NATO - Rusko zaznelo, že táto Rada bola vytvorená pre jelcinovské Rusko. Dnes sa však ukazuje, že vytvorenie tohto orgánu nevedlo k zblíženiu s Ruskom a odbúraníu predsudkov a nedôvery. Experti sa zhodli na tom, že by táto rada mala fungovať aj naďalej, avšak sú potrebné jej modifikácie.

Jedným z návrhov ako si nájsť cestu k Rusku je cez Ukrajinu. Čím bližšie bude Ukrajina k Európe, tým je väčšia šanca, že Rusko sa tiež vyberie touto cestou. Rovnako bola zdôraznená nutnosť venovať pozornosť energetickej bezpečnosti z dôvodu závislosti na ruskom plyne.

Čiastkový záver:

- Účastníci sa zhodli na tom, že Rusko je dôležitá krajina, s ktorou je potrebné komunikovať a rozvíjať vzťahy.
- Zásadné rozdiely v názoroch účastníkov však existujú vo forme a intenzite spolupráce medzi NATO a Ruskom.
- Skôr ako zblížovanie na najvyššej politickej úrovni je podľa účastníkov potrebné budovať dôveru a rozkladať vzájomnú podozrievavosť malými, ale praktickými projektmi odspodu, spoločnými cvičeniami, spoluprácou v Afganistane a podobne.
- Rada NATO Rusko nefunguje dostatočne, preto musí prejsť modifikáciou.
- Pre tie krajiny, ktoré považujú Rusko za hrozbu, treba dať praktické bezpečnostné záruky. Strategická koncepcia by však nemala byť „rusofóbna“.

2. panel: Americká perspektíva NATO

V druhom paneli sa experti venovali otázkam súvisiacim s americkým vnímaním NATO a transatlantických vzťahov v kontexte dynamiky medzinárodného bezpečnostného prostredia.

Účastníci fóra sa zhodli, že po nástupe novej administratívy v USA došlo k zmene aj v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky USA. Prezidentom Obamom deklarovaný príklon k výraznejšiemu multilateralizmu v praxi znamená zvýšenie nárokov na európskych spojencov, najmä v oblasti obranných rozpočtov a reálnych príspevkov do operácií. Na úplné zhodnotenie zmien v americkej zahraničnej politike je však potrebný väčší časový úsek. Preto dnes nie je možné jednoznačne hovoriť o zásadnej zmene priorít zahraničnej politiky USA. V prípade porovnávania a hodnotenia konkrétnych priorít súčasnej a predchádzajúcej administratívy je potrebné zamerať sa nielen na konkrétny obsah, ale aj na spôsob, akým je a bola táto politika realizovaná.

Experti sa zhodli na tom, že v rebríčku amerických priorít otázka NATO a Európy vo všeobecnosti postupne stráca svoje exkluzívne postavenie, a to nielen kvôli neschopnosti Európy hrať rovnocenného partnera s USA, ale aj kvôli americkému vnímaniu Európy ako stabilného a bezpečného regiónu. USA preto logicky presúvajú svoju pozornosť na iné nestabilné regióny a od Európy očakávajú spoluprácu pri zabezpečovaní stability mimo euroatlantického priestoru. Účastníci sa jednoznačne zhodli na tom, že ak má NATO a transatlantická dimenzia naďalej zohrávať v americkej zahraničnej politike významnú rolu, je potrebné Spojeným štátom demonštrovať pripravenosť spolupodieľať sa na riešení bezpečnostných problémov vo svete a prinose takéhoto spojenectva. Najhmatateľnejším príspevkom z krátkodobého hľadiska je zvýšenie počtu vojakov v spoločných operáciách NATO, najmä v Afganistane a ochota na vyváženejšie zdieľanie finančných nákladov na spoločné operácie.

Nakolko v európskych krajinách abscentuje politická vôľa zvýšiť výdavky na obranu a bezpečnosť, riešením je zvýšenie efektívnosti už vynakladaných finančných prostriedkov, napríklad zlepšením spolupráce medzi NATO a EÚ, odbúraním duplicit medzi obomi organizáciami a rozdelením práce, ako aj spoločnými obstarávaniami vojenskej techniky viacerými krajinami.

Afganistan je v súčasnosti jedným z lakmusových papierikov výdrže Aliancie, jej schopnosti uspieť v náročných podmienkach mimo územia členských štátov NATO, ale aj schopností európskych spojencov efektívne a adekvátne niesť vlastný diel zodpovednosti. Tento aspekt je americkou verejnosťou citlivo vnímaný a aj naďalej bude ovplyvňovať názory americkej (a nielen odbornej) verejnosti na budúcnosť angažovanosti USA v NATO. Aliancia musí v Afganistane jednoznačne dosiahnuť konkrétne výsledky. Z pohľadu strategickej koncepcie by však práve Afganistan kvôli svojej špecifickosti nemal byť dominantným prvkom definovania budúcnosti Aliancie. Afganistan je len jednou z mnohých výziev, ktorým bude NATO v budúcnosti musieť čeliť.

Experti sa zhodli, že strategickou otázkou pre Spojené štáty americké je priestor, v ktorom bude NATO v budúcnosti operovať. Globálne záujmy USA prirodzene tlačia Alianciu do širšej spolupráce a rozvoja globálnych partnerstiev. Washington vidí pridanú hodnotu NATO najmä v dopĺňaní vlastných záujmov v ďalších častiach sveta. Táto vízia však nie je jednotne zdieľaná všetkými európskymi spojencami, pre ktorých by NATO malo byť primárne bezpečnostnou zárukou v Európe. Pokiaľ budú európske krajiny trvať na tom, že Aliancia by mala zabezpečovať bezpečnosť najmä v Európe, pre Spojené štáty americké bude táto Aliancia postupne strácať na význame. Veľmi dôležitým faktorom, ktorý bude ovplyvňovať ďalší vývoj vnímania a angažovanosti sa USA na európskom kontinente sú ich bilaterálne záujmy. Frustrácia a rozčarovanie spojencov zo strednej Európy v otázke rozhodnutia o modifikácii plánov rozmiestnenia elementov protiraketovej obrany v ČR a Poľsku, či reset vzťahov s Ruskou federáciou

demonštrujú vplyv týchto elementov na vnímanie vzájomných vzťahov.

Americká perspektíva NATO bude teda do budúcnosti výrazne ovplyvnená schopnosťou a vôľou európskych spojencov zohrávať väčšiu úlohu pri zabezpečovaní spoločnej bezpečnosti, globálnymi záujmami USA a ich vôľou niesť na sebe bremeno „svetového policajta.“ Aj napriek možným scenárom prenechania zodpovednosti za vlastnú bezpečnosť európskym spojencom je isté, že minimálne v strednodobom horizonte nie je možné očakávať výraznejšiu redukciu angažovanosti USA ako poskytovateľa bezpečnosti aj na európskej strane Atlantiku.

Čiastkový záver:

- Výraznejší príklon Spojených štátov amerických k multilateralizmu znamená aj zvýšenie nárokov na európskych spojencov prevziať väčšiu časť zodpovednosti za spoločné bezpečnostné záujmy.
- V kontexte dynamických zmien v globálnom bezpečnostnom prostredí sa zmysel Aliancie ako garanta bezpečnosti v Európe znižuje. USA totiž vnímajú Európu ako relatívne stabilný a bezproblémový región v porovnaní s ostatnými regiónmi sveta.
- Globálne záujmy USA tlačia Alianciu do širšej spolupráce a rozvoja globálnych partnerstiev.
- Udržanie euroatlantického spojenectva bude závislé na schopnosti a ochote Európanov preniesť svoje bezpečnostné priority z riešenia vnútorných problémov na riešenie spoločných bezpečnostných záujmov mimo Euroatlantického priestoru.
- Afganistan je v súčasnosti jedným z lakmusových papierikov výdrže spojenectva, jej schopnosti uspieť v náročných podmienkach mimo územia členských štátov NATO, ale aj schopností európskych spojencov efektívne a adekvátne niesť vlastný diel zodpovednosti.

3. panel – Článok 5 Washingtonskej zmluvy; je potrebná redefinícia jej obsahu?

V súvislosti s formovaním novej Strategickkej koncepcie NATO sa experti zo slovenskej bezpečnostnej komunity v tomto paneli sústredili na otázky súvisiace s článkom 5 Washingtonskej zmluvy. Článok 5 Washingtonskej zmluvy (WZ), ktorý hovorí „ozbrojenom útoku“ bol totiž formulovaný v čase, keď bol fyzický konvenčný útok najpravdepodobnejším ohrozením Aliancie. Dnes je medzinárodné bezpečnostné prostredie komplikovanejšie, menej predvídateľné, objavujú sa noví, netradiční hráči, nešťatní aktéri, ktorí predstavujú čoraz významnejšiu hrozbu pre Alianciu. Nové formy ohrozenia ako kybernetický útok, energetická bezpečnosť, alebo terorizmus otvárajú otázku, či pod článok 5 spadajú aj nové typy hrozieb a či má Aliancia v prípade kybernetického útoku zareagovať aktivovaním článku 5 Washingtonskej zmluvy. Ide teda o možnú redefiníciu výkladu článku 5 WZ a jej aplikácie v praxi v novej Strategickkej koncepcii NATO.

Experti sa zhodli, že nová strategická koncepcia by mala byť jednoduchá, čitateľná a krátka, mala by revitalizovať vnímanie Aliancie v očiach verejnosti. Medzi účastníkmi zaznievali názory, že výsledný dokument netreba preceňovať, naopak proces tvorby strategickkej koncepcie, diskusia a vyjasňovanie pozícií je skutočne podstatné.

Pokiaľ ide o samotný článok 5 Washingtonskej zmluvy, experti sa priklonili k názoru, že článok 5 Washingtonskej zmluvy a jej výklad by sa nemal meniť. Energetická bezpečnosť, ani kybernetická bezpečnosť by nemali byť podľa účastníkov explicitne definované ako typy hrozieb, ktoré spadajú pod článok 5 WZ. Presný obsah článku 5 sa podľa účastníkov fóra nedá presne definovať a členské krajiny budú posudzovať hrozby od prípadu k prípadu. Zároveň je potrebné posilňovať vnímanie článku 5 ako veľmi reálnej a praktickej bezpečnostnej záruky. Prílišný extenzívny výklad článku 5 by mohol spôsobiť

neschopnosť naplniť ho reálnymi krokmi v konkrétnych prípadoch a teda jeho devalváciu. Experti sa priklonili k názoru, že skôr ako rozširovanie a redefinícia výkladu článku 5 je potrebné podložiť ho reálnymi krokmi, aby členské krajiny, ktoré sú citlivé na svoju fyzickú bezpečnosť, cítili jej praktické potvrdenie formou „contingency planning“, spoločných aliančných cvičení ako aj investícií do vojenskej infraštruktúry. Účastníci fóra sa zhodli na tom, že za „mystériom článku 5“ musí byť reálna moc. Zároveň zazneli viaceré názory, podľa ktorých je potrebné súčasne posilniť spravodajskú schopnosť Aliancie a schopnosť predvídať hrozby tak, aby bola pripravenějšía na možné hrozby. Pre takzvané podprahové útoky ako napríklad kybernetické útoky, či energetickú bezpečnosť, je potrebné vytvoriť priestor na lepšiu aplikáciu článku 4, to znamená posilnenie štruktúry, ktorá by na 24-hodinovej báze umožnila diskutovať a koordinovať prípadný spoločný postup proti takýmto útokom mimo článku 5 Washingtonskej zmluvy. Pokiaľ však tieto hrozby spôsobia závažné fyzické škody na infraštruktúre niektorej členskej krajiny, Severoatlantická rada by mala zväziť aplikáciu článku 5.

Účastníci sa v diskusii priklonili k názoru, že Aliancia nemôže byť zameraná len na teritoriálnu obranu v rámci článku 5, ale je potrebné vybalansovať ju s tzv. „out-of-area“ operáciami mimo územia Aliancie zameranými na obranu strategických bezpečnostných záujmov spojencov. Afganistan bude zároveň určujúcom faktorom pri definovaní limitov v operáciách mimo euroatlantického priestoru (out-of area operations).

Experti sa zároveň zhodli, že nová Strategická koncepcia by nemala byť ani „rusofóbna“, ani „afganocentrická“. V súvislosti s Afganistanom však experti poznamenali, že strategická koncepcia sa bude musieť zaoberať aj skúsenosťami z tzv. „komplexného“ prístupu k bezpečnosti.

Čiastkový záver:

- Diskutujúci sa priklonili k názoru, že výklad článku 5 Washingtonskej zmluvy by nemal byť redefinovaný.
- Článok 5 WZ je potrebné podložiť reálnymi krokmi (spôsobilosťami, plánovaním, investíciami do infraštruktúry a spoločnými cvičeniami) a posilniť jeho praktické vnímanie členskými krajinami.
- Kybernetická bezpečnosť, energetická bezpečnosť spadajú podľa účastníkov do takzvanej podprahovej skupiny hrozieb. Pre tieto účely by mala Aliancia posilniť systém krízového manažmentu a nepretržitý systém koordinácie a diskusie postupu voči takýmto potenciálnym hrozbám a útokom. Zároveň je potrebné posilniť spravodajské spôsobilosti aliancie.
- Účastníci sa zhodli, že posilnenie vnímania článku 5 WZ je potrebné vyvážiť operáciami mimo územia Aliancie (tzv. out-of-area operations) zameranými na obranu strategických bezpečnostných záujmov spojencov.
- Konceptcia by nemala byť príliš „rusofóbna“, ani „afganocentrická“.

4. panel: Vojskové spôsobilosti a plánovanie v čase finančnej krízy

Finančná a hospodárska kríza zasiahla rozpočet SR na rok 2010 pomerne výrazne, pričom najvýraznejšie sa to prejavilo na rozpočte rezortu obrany, ktorý bol skrátený o približne 21% v porovnaní s rozpočtom na rok 2009. Čo to znamená mať 1,22% HDP na obranu?

V diskusii zaznel názor, že v podstate nezáleží na tom, či dostaneme 1% alebo 2% HDP na obranu, ale dôležité je vedieť, čo za tieto peniaze chceme uskutočniť. ČK NATO by sa mali zamyslieť, či nie je dnes stanovená úroveň ambície nerealistická. Dnes je SR pridanou hodnotou aj vojensky, ale najmä politicky. Participujeme v operáciách, ale máme svoje limity, ktoré sú dnes pomerne výrazné. Tieto limity sú definované najmä absenciou politickej vôle, finančnými obmedzeniami ale aj reálnymi možnosťami krajiny. Na druhej strane je však naša pridaná hodnota dnes oveľa vyššia ako niektorých iných krajín NATO. Čo sa týka rozpočtových obmedzení, napríklad Lotyšsko znižuje rozpočet pre obranu na budúci rok až o 52%.

Účastníci fóra vyjadrili názor, že vo všeobecnosti je možný trojitý dopad krízy na rezorty obrany: 1.) stiahnutie vojakov z operácií MKM; 2.) zníženie účasti v národných a v nadnárodných obstarávacích projektoch a tým spôsobené znižovanie modernizácie ozbrojených síl a 3.) znižovanie počtov civilných a vojenských zamestnancov rezortu a hľadanie možných alternatívnych riešení, napríklad formou outsourcingu.

Minister obrany Baška prišiel s 2-fázovým prístupom k šetreniu:

- 1.) národný prístup /26% zníženie počtu civilných zamestnancov v rezorte, reorganizácia činnosti OS SR a MO SR, viac ako 20% zníženie počtu profesionálnych vojakov v riadiacich štruktúrach/;
- 2.) medzinárodný prístup /viac ako 20% zníženie zastúpenia OS SR vo veliacich štruktúrach NATO, list na GT NATO so žiadosťou o: a) zváženie výrazného zredukovania byrokratických štruktúr v NATO, b) rozhodnutie

ČK NATO investovať financie v rámci NSIP iba do projektov súvisiacich s nasaditeľnosťou jednotiek, c) zrušenie existujúcich projektov v rámci NATO, ktoré dlhodobo neprinášajú pridanú hodnotu a stoja veľa peňazí/.

Experti sa priklonili k názoru, že celkovo možno hodnotiť tento prístup ako postup správnym smerom, najmä počas rozpočtových obmedzení je však potrebné zladíť národné ambície s reálnymi potrebami a medzinárodnými záväzkami vyplývajúcimi z členstva SR v NATO a EÚ. Keďže finančné aj personálne zdroje budú napäté aj v najbližších rokoch, ďalším priestorom na šetrenie by mohli byť nasledovné kroky:

- 1.) NATO Command Structure – v súčasnosti je tam viac ako 11000 ľudí, existuje priestor aj na výraznejšie škrtý;
- 2.) NATO Force Structure – je potrebné hľadať synergiu vo viacúčelových silách, pričom štruktúry musia zostať robustné aj napriek redukcii a posilneniu expedičnosti;
- 3.) OS SR – výraznú časť štruktúrnych reforiem už máme za sebou, ďalší priestor na redukcii je limitovaný, bolo by správnym krokom dať priestor na stabilizáciu a sústrediť sa skôr na modernizáciu a optimalizáciu dnes existujúcich štruktúr s cieľom limitovať duplikáciu. Ako možný variant do budúcnosti sa javí byť spoločné veliteľstvo OS SR.

Počas diskusie zaznel názor, že správnym uvažovaním by malo byť „čo určite neškrtnúť a nie čo ešte škrtnúť“. Najhoršou cestou však je paušálne plošné škrtenie.

Účastníci sa zhodli, že ako jedno z riešení potrebnej modernizácie OS SR by mohla byť účasť SR v mnohonárodných iniciatívach s cieľom získania potrebnej spôsobilosti za čo najmenších finančných a personálnych nákladov. Rovnako by malo dôjsť k redukcii rôznych duplikácií vyplývajúcich z nízkej spolupráce a komunikácie medzinárodných organizácií (napr. NATO Response Forces <=> EU BG alebo viacero operácií proti pirátom v blízkosti Somálska). Dopad rozpočtových obmedzení sa s vysokou pravdepodobnosťou výrazne dotkne aj plnenia si záväzkov SR v rámci Cieľov síl NATO, ktoré ma SR stanovené na najbližšie obdobie.

Kríza by minimálne v priebehu roka 2010 nemala mať dopad na participáciu OS SR v rámci operácií medzinárodného krízového manažmentu. Je možné očakávať permanentný tlak medzinárodného spoločenstva na posilňovanie participácie v operácii ISAF v Afganistane. Po postupnom stiahnutí príslušníkov OS SR z operácie KFOR sa uvoľní priestor smerom k Afganistanu.

V diskusii bola zdôraznená skutočnosť, že význam spracovania a schvaľovania dlhodobých strategických dokumentov je marginálny vzhľadom k neustále a zásadne sa meniacim podmienkam v rezorte (rozpočtovým, personálnym, atď.). Záväznosť plánovania podporená rozhodnutím NR SR (ústavný zákon?) sa javí byť možným riešením. Z krátkodobého hľadiska je však potrebné sa zamerať na proces adekvátneho prepojenia civilného a vojenského obranného plánovania. Experti vyjadrili názor, že budovanie expedičných ozbrojených síl je drahšie, ale aj zodpovednejšie ako budovanie teritoriálnych síl, ktoré je síce v zmysle financií výhodnejšie ale je tiež bez reálneho použitia.

Čiastkový záver:

- Finančná a ekonomická kríza škrtí prostriedky na obranu a bezpečnosť. Účastníci sa však zhodli, že by nemalo dôjsť k plošnému škrtaniu výdavkov, ale prehodnoteniu priorit.
- Škrtenie výdavkov by nemalo viesť k zníženiu participácie OS SR na operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Malo by dôjsť skôr k zníženiu počtu misií a zamerať sa na prioritné misie.
- Experti sa zhodli, že je potrebné zvýšiť efektivitu vynakladaných prostriedkov na obranu aj na medzinárodnej úrovni najmä zredukovaním duplicit medzi NATO a EÚ, odbyrokratizovaním inštitúcií, ale aj reštrukturalizáciou veliteľských štruktúr.
- Jedno z riešení potrebnej modernizácie OS SR by mohla byť účasť SR v mnohonárodných iniciatívach s cieľom získania potrebnej spôsobilosti za čo najmenších finančných a personálnych nákladov.